

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОГО
ТРАНСПОРТУ»

Спеціальність: 051 Економіка
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента із циклу вільного вибору аспіранта
Семестр	4 (четвертий) семестр
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	5,0 кредитів ЄКТС/150 годин
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет вивчення)	Місце і роль економічної безпеки у визначенні критеріїв, встановленні необхідного рівня, здійсненні аналізу та розробки комплексу заходів з підтримання необхідного рівня безпеки авіації в умовах євроінтеграції в міжнародний економічний простір. Особливості виконуваних завдань і функцій основних суб'єктів авіаційної діяльності, системний характер їх взаємодії в процесі забезпечення і виконання авіаційних робіт і перевезень, підтримання належного рівня безпеки авіації в умовах післявоєнного відтворення економіки України. Економічні відносини між суб'єктами авіаційної діяльності та їх вплив на стан економічної безпеки авіаційного транспорту. Державна система регулювання стану економічної безпеки суб'єктів авіаційного транспорту як важливої складової безпеки авіацій в умовах євроінтеграції економіки. Дослідження проблем з удосконалення методів оцінки стану економічної безпеки шляхом комплексного підходу до підтримання належного стану безпеки авіації, розробка науково обґрунтованих рекомендацій як необхідна умова післявоєнного відтворення.
Чому це цікаво/треба вивчати (мета)	Курс спрямований на засвоєння комплексу теоретичних знань і практичних навичок стосовно функціонування суб'єктів авіаційної діяльності, їх взаємодії, в тому числі на ринку авіаційних перевезень в умовах євроінтеграції економіки, впливу результатів їх господарської діяльності на стан економічної безпеки та безпеки авіації в цілому, складу, ролі і виконуваних функцій основними суб'єктами підприємницької діяльності в галузі авіації в умовах післявоєнного відтворення економіки, регулювання нормативними актами їх безпеки.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та / або здійснення інновацій (ПР01). Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків, належні докази, зокрема, результати

	<p>теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і економіко-математичного моделювання (ПР03).</p> <p>Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та / або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи (ПР06).</p> <p>Розробляти та реалізовувати наукові та / або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та / або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми економіки з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів (ПР07).</p> <p>Будувати обґрунтовану систему показників як основу наукового дослідження; використовувати економіко-математичні методи та моделі в процесі наукового дослідження; прогнозувати економічні процеси, представлені динамічними рядами; апроксимації взаємозв'язаних економічних процесів; моделювати сукупності економічних об'єктів та їхня поведінка в умовах нестабільного зовнішнього середовища (ПР12).</p>
<p>Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)</p>	<p>Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та / або професійної практики (ПК).</p> <p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01).</p> <p>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК02).</p> <p>Здатність працювати в міжнародному науковому контексті (ЗК03).</p> <p>Здатність оцінювати можливості нівелювання небезпек та управляти ними через формування ініціативних рішень в міжнародному наукоорієнтованому цифровому просторі (ЗК08)</p> <p>Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у теорії і практики трансформаційної економіки та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках з фінансів, страхування, маркетингу та суміжних галузей, які можуть бути опубліковані в монографіях, наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз та зарубіжних виданнях (СК01).</p> <p>Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні наукові проекти в сфері економіки та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, застосовувати сучасні методи наукометрії та лідерство під час їх реалізації (СК06).</p> <p>Здатність до системного наукового світогляду, загальнокультурного кругозору, застосування сучасних методологій та методів наукової діяльності за фахом (СК08).</p> <p>Здатність до самостійного генерування креативних ідей, виконання оригінального наукового дослідження та впровадження його інноваційних результатів у професійну практику з врахуванням особливостей поведінки людей у професійно-науковій та викладацькій діяльності (СК12)</p>

<p>Навчальна логістика</p>	<p>Зміст дисципліни: Поняття та мета діяльності з забезпечення належного рівня економічної безпеки як важливої складової безпеки авіації. Встановлення критеріїв та необхідного рівня економічної безпеки. Визначення існуючого рівня економічної безпеки. Державний орган з державного регулювання питань безпеки авіації. Використання повітряного простору України. Складові безпеки авіації та система нормативно-правового регулювання. Сертифікація суб'єктів авіаційної діяльності. Організація та порядок використання повітряного простору України та відповідальність за порушення порядку його використання. Обслуговування та управління повітряним рухом. Плата за аеронавігаційне обслуговування. Порядок реєстрації повітряних суден. Вимоги до встановлення льотної придатності. Порядок виконання польотів повітряних суден. Склад та вимоги до авіаційного персоналу та екіпажу повітряного судна. Склад, функціонування аеродромів, їх державна реєстрація і сертифікація. Економічний механізм функціонування аеропортів, експлуатанти аеродрому та аеропорту. Особливості розпорядження майном аеропортів. Наземне обслуговування. Порядок нарахування та отримання плати за аеропортове обслуговування. Охорона навколишнього середовища як складова безпеки авіації. Організація авіаційної безпеки та її підтримання. Порядок продажу повітряних перевезень. Забезпечення прав пасажирів на компенсації. Склад та особливості виконання авіаційних робіт. Авіаційне страхування. Розслідування авіаційних подій.</p> <p>Види занять: лекції, практичні заняття.</p> <p>Методи навчання: навчальна дискусія, онлайн.</p> <p>Форми навчання: очна, дистанційна.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Навчальні дисципліни «Економічна безпека комерційної діяльності авіапідприємств», «Регулювання безпеки діяльності авіаційного транспорту».</p>
<p>Пореквізити</p>	<p>Знання з проблем забезпечення комплексної системи економічної безпеки суб'єктів цивільної авіації можуть бути використані під час написання наукової роботи.</p>
<p>Інформаційне забезпечення з репозитарію та фонду НТБ НАУ</p>	<p>Науково-технічна бібліотека НАУ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ареф'єва О.В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Управління фінансовим потенціалом підприємства. Економіка та суспільство. 2019. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal-18/25-stati-18/2243-aref-eva-o-v-andrienko-m-m-kravchenko-o-r 2. Ареф'єва О.В. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. <i>Problems of Economy</i>. 2019. Вип.4. С. 111-119. 3. Ареф'єва О.В., Мягких І. М., Коваленко Н. Ю., Жам О. Ю., Попова Г. Ю. Механізм управління процесом забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах інформатизації економічних процесів. <i>Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики</i>. 2021. № 1. С. 302-310. 4. Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т., Заболотна Д. В. Стратегічні ресурси забезпечення економічного потенціалу в контексті інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства. <i>Бізнес Інформ</i>. 2020. №11. С. 398–404. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-398-404 5. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т. Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його

- економічної безпеки. *Проблеми системного підходу в економіці* : зб. наук. праць. К. : НАУ, 2020. Вип. 1(75). Ч. 1 170 с. С. 80–90. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-12>
6. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Лістрова М.С. Економічний потенціал розвитку підприємства в системі управління його безпекою. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-3> URL : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1791/1726>.
7. Ареф'єва, О., Сімкова, Т., & Жураківський, В. Стратегічний розвиток авіатранспортних підприємств в конкурентних умовах. *Економіка та суспільство*, (2022). (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-68>
8. Васюткіна Н. В., Смірнова А.С. Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки підприємства як засобу підвищення конкурентоспроможності. *Бізнес-інформ*, 2022 , № 09, с. 53-59 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-53-59>
9. Мних О.Б. Експортна стратегія і тренди розвитку маркетингової діяльності підприємства в умовах відкритої економіки України. *Логістика*. Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2018. № 892. С.262-271.
10. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Кравчук Н.М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства Науковий журнал. *Вісник економічної науки України*. №1 (42). 2022. С.64–68. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).64-69](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69)
11. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>
12. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Ткаченко Є.В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. №3(65) 2021. С. 56 – 65.
13. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Економічні студії*. Випуск 1 (27) березень 2020 р. С.146 – 151.
14. Прохорова В., Чобіток В. Потенціал як стратегічний ресурс забезпечення економічної безпеки підприємств. Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки : кол. мон. за ред. д.е.н., проф. Прохорової В. В. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2020. - с 237.-116-244.
15. Сафонік Н.П., Дудік А.О. Особливості формування системи економічної безпеки авіапідприємств в умовах трансформаційних перетворень. *Економіка та суспільство*. 2022. №45.
16. Смерічевський С.Ф., Зацаринін С.А. Маркетингова стратегія просування інноваційних продуктів. *Маркетинг і цифрові технології*. Том 6 № 1. 2022. URL: <https://mdt-oru.com.ua/index.php/mdt/article/view/165>
17. Смерічевський С.Ф., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. №6. С. 108–117. URL : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-108-117>.

	<p>18. Arefiev Serhii, Miahkykh Iryna, Piletska Samira, Sopilko Iryna. (2019) Inflation processes as determinants of development of the economic activity subjects: economic and legal aspects. Fifteenth Scientific and Practical International Conference “International Transport Infrastructure, Industrial Centers and Corporate Logistics” (NTI-UkrSURT 2019) Volume 67. p. 7. URL: https://doi.org/10.1051/shsconf/20196704001</p> <p>19. Bijańska J., Kuzior A., Wodarski K. (2018). Social Perception of Hard Coal Mining in Perspective of Region's Sustainable Development. <i>Management Systems in Production Engineering</i>, 26(3), 178-183. DOI: 10.1515/mspe-2018-0029</p> <p>20. <u>Bolewski A. Piletska S.</u> Topical issues in analysis of the innovative potential of enterprises. Abstracts II International scientific-practical conference "Economic and business administration development: scientific currencies and solutions". October 21, 2021. Tom 2. K. : NAU, 2021. 10-12 P. URL: https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/53340</p> <p>21. Korytko T., Bryl I., Piletska S., Arefiev S., Arefieva O. Strategy of innovative development of an enterprise on the basis of evaluation of its intellectual capital. <i>Scientific Bulletin of National Mining University</i> . 2021, Issue 3, p134-141. 8p.</p> <p>22. Kuzior, A.; Arefiev, S., Poberezhna, Z. (2023). Informatization of innovative technologies for ensuring macroeconomic trends in the conditions of a circular economy. <i>Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity</i>, 9 (1), 10-20. https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.01.001</p> <p>23. Kwilinski, A., Slatvitskaya, I., Dugar, T., Khodakivska, L., & Derevyanko, B. (2020). Main effects of mergers and acquisitions in international enterprise activities. <i>International Journal of Entrepreneurship</i>, 24(Special Issue: Entrepreneurship, Innovation Management and Sustainability), 1-8. Retrieved from URL: https://www.abacademies.org/articles/Main-Effects-of-Mergers-and-Acquisitions-in-International-Enterprise-Activities.pdf</p> <p>24. Piletska S., Arefiev S. The mechanism of corporate management of the enterprise financial capacity. <i>JOURNAL OF CORPORATE RESPONSIBILITY AND LEADERSHIP</i>. Vol. 7, issue 4, 2020. pp.43–58. http://jcr.umk.pl/journal/archive</p> <p>25. Shumilo O., Babenko V., Liubokhynets L., Volovelska I., Arefieva O. (2021). <u>Method of enterprise economic security evaluation</u>. Special Issue: Impact of Current Trends in Social Commerce, Economics, and Business Analytics. Vol. 39 No. 7. URL: https://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4998</p>
Локація та матеріально-технічне забезпечення	аудиторія теоретичного навчання, проектор
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Залік, задачі, питання, тестування, ділові ігри.
Кафедра	Економіки повітряного транспорту
Факультет	Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Викладач(і)

АРЕФ'ЄВА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Посада: завідувач кафедри

Вчене звання: професор

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Профайл викладача: <http://feba.nau.edu.ua/details-menu/47-kafedra-ekonomiki-povitryanogo-transportu/sklad-kafedri-ekonomiki-povitryanogo-transportu/179-aref-eva-olena-volodimirivna>

Тел.: 067-798-92-69

E-mail: olena.arefieva@npp.nau.edu.ua

Робоче місце: 2.408 а.

Оригінальність
навчальної
дисципліни

Авторський курс

Лінк на дисципліну

Гарант програми

Олена АРЕФ'ЄВА

Розробник

Олена АРЕФ'ЄВА